

dražbi zemljišč, in vendar je še možna ustavitev prisilne uprave glede potrebne razveze med zemljiščem samim in zaseženimi in porabljenimi pridelki z ustavitvenim izbrisom zaznambe prisilne zemljiške uprave. »Prisilno upravo je ustaviti uradoma, kadar so vse terjatve s pripadki vred, za katere se je dovolila prisilna uprava, poravnane (§ 129¹)«; glede uradnega izbrisa zaznamovane uvedbe prisilne uprave po pravomočnosti ustavitvenega sklepa ima § 130. i. r. izrečno določbo.

Razveza med upravno izvršbo na dosežene pridelke in zemljiščem samim pa bi se oblikovno dala doseči istotako dognatvenim potom po pravomočnosti razdelbnega, terjatev vseh izvršiteljev poravnajočega sklepa in po tozadevnem nakazu, kakor pri prisilni dražbi nepremičnin (§ 237. i. r.), toda pri tem potu bi bilo sodišče vezano na poseben izkaz poravnanja dotičnih terjatev, dočim je pri obliki ustavitve merodajna samo pravomočnost ustavitve, ki se da vsak čas dognati uradoma brez vdeležbe strank.

S tem je izvršbeni značaj vsega postopanja po domiku pri premičninski in nepremičninski dražbi vsestransko izkazan in s tem je izkazana tudi možnost izvršbenih stroškov po domiku, ako je njih neizogibna potrebnost v zmislu §-a 74¹ i. r. res dognana.

Zemljišnička zabilježba tužbe na isplatu hipotekarno osigurane tražbine.

Napisao **M. Muha**, c. kr. sudac.

Prije svega valja dobro razlikovati tužbu, kojom tražimo ostvarenje založnog prava — hipotekarnu tužbu — od tužbe, kojom se traži samo isplata tražbine, što no je obezbijedjena založnim pravom — t. j. tužbe na isplatu duga (Schuldklage).

Prva ide za ostvarenjem stvarnoga prava (§§ 307, 308, 447 o. g. z.) što pripada vjerovniku na temelju založnog pravnog odnošaja, dok ova potonja smjera na realizaciju osobnog prava, što izvire iz obveznog pravnog odnošaja, koji postoji medju dvije određene osobe, medju dužnikom i vjerovnikom; predmetom one prve kao što nijed-

nog jus in re uopće ne može da bude pozitivna činidba (vlasnika založenog objekta), dok je to kod ove potonje moguće.

Hipotekarnom se tužbom, koja se naravno može podići koli protiv osobnog dužnika, koji je ujedno vlasnikom založene nekretnine, toli protiv tzv. hipotekarnog dužnika, t. j. onoga koji je doduše vlasnikom založenog predmeta, a nije ujedno i osobni dužnik (§§ 461, 466 o. g. z., § 91 pr. sudb. vl.), smije založni vjerovnik tražiti jedino to, da tuženik kao vlasnik zemljišnički od opterećene nekretnine dozvoli realizaciju založnog prava.

Takodjer u ovršnom stadiju razlika je izmedju te dvije tužbe očevidna: jer dok tjerajući vjerovnik smije presudom izrečenom na osnovi tužbe, kojom je tražio platež duga (Schuldklage), povući u ovrhu čitav imetak obvezanika, dakle i založni objekat, no svakako bez obzira na svoje založno pravo, dotle se osudom izrečenom na temelju hipotekarne tužbe smije voditi ovrha jedino na založenom predmetu i jedino obzirom na pripadajuće nam pravo zaloga.

Tko pak tvrdi, ko što je to pisac imao prilike čitati u njekojim rješidbama, da je tužba na platež duga šira od hipotekarne tužbe, pače da sadržaje u sebi ovu potonju, taj mješa ekonomske momente sa pravnima; ekonomski je bez sumnje takvo mnijenje opravdano, ali se juridički ne može održati, jer su te dvije tužbe vrlo različite i što se tiče pravnog temelja i obzirom na njihov objekat.

Takodjer § 91 prav. sud. vlasti potvrđuje tu razliku, netom određuje, da se kod suda, što no je nadležan po § 81 prav. sud. vlasti, smije spojiti s tužbom na ostvarenje založnog prava takodjer tužba na platež duga, osiguranog pravom zaloga, ako obje te tužbe idu protiv iste osobe.

Kad bi dakle bilo ispravno mnijenje, prema kojem juridički ona potonja sadržaje u sebi i onu prvu, bilo bi suvišno, da ih spajamo.

Mislilo se međjutim, da se opravdanost nazora, što ga pobijamo, može izvesti iz § 59 zakona od 25. julija 1871 L. D. Z. br. 95, ali taj paragraf govori izričito o zabilježbi hipotekarne tužbe, dakle isključuje zabilježbu tužbe na isplatu duga.

U prilog protivnog nazora uticalo se i razpoložbi § 3 nar. min. prav. od 19./9. 1860 br. 212 L. D. Z. (vidi Stubenrauch ad 466 o. g. z.).

Ustanova se § 1. spomenute naredbe, što u njemačkom tekstu glasi: »Der Hypothekargläubiger kann seine »Forderung« (tražbinu) gerichtlich nur mittelst Klage geltend machen« — tumačila onamo, da

založni vjerovnik mora prije svega likvidirati svoju tražbinu (ex obligatione), pa pošto § 3 iste naredbe govori o zabilježbi tužbe spomenute u § 1. iste naredbe, došlo se do zaključka, da se može tražiti i postići zabilježbu tužbe na platež duga (Schuldklage).

No ja ne mogu, da pristanem na tako tumačenje, budući da već sam naslov naredbe: »Verordnung des Justizministeriums vom 19. September 1860, wodurch die §§ 461, 466 des A. B. G. B. erklärt und Vorschriften zur Wahrung der Rechte sowohl der Hypothekargläubiger als der Eigentümer verpfändeter Güter erlassen werden«, te početak naredbe »zur Behebung vorgekommener Zweifel über die §§ 461 und 466 des A. B. G. B. und zur Wahrung . . .«, dokazuju očito, da naredba govori o tužbi, kojom se traži ostvarenje založnog prava, a ne o onoj na utjeranje (uknjižene) tražbine, pošto §§ 461 i 466 o. g. z. rade o pravima, što pripadaju založnom vjerovniku na temelju založnopravnog odnošaja i pošto je do tada bilo sporno, da li založni vjerovnik ima da traži realizaciju pripadajućeg mu založnog prava, t. j. prodaju zaloga, tužbom ili bez nje.

Naredba je u svom prvom paragrafu učinila kraj toj kontroverzi, određivši, da se sudbena prodaja zaloga može tražiti jedino putem tužbe.

Ta ista odredba isključuje mogućnost, da se riječ »Forderung« tumači u svom običnom tehničkom značenju, t. j. kao tražbina, jer bi bilo suvišno normirati, da se tražbina mora ostvariti putem tužbe, pošto se nikada nije ni sumnjalo, da se tražbine moraju utuživati.

Dakle niti spomenuta naredba ne opravdava protivni nazor.

U ostalom, pošto su ustanove §§ 50 i 60 zak. od 25. julija 1871 br. 95 L. D. Z. identične s ustanovama spomenute naredbe od 19. septembra 1860 br. 212 L. D. Z., bila je dotična naredba, koliko se tiče zabilježbe tužbe, postavljena izvan kreposti članom VI. novog zemljišničkog zakona.

Branitelji oprečnog nazora ne mogu se s uspjehom pozivati ni na § 20 istoga zakona, koji određuje, da mogu uslijediti zemljišničke zabilježbe, da se njima postignu stanovite pravne posljedice, što ih s time spajaju ustanove civilnog postupka ili zem. zakona, pošto zabilježba tužbe na platež duga ne radja nikakvim pravnim posljedicama in prema ustanovama jednoga ni drugoga zakona.

